სტამბა და რედაქცია
ტფილისი, სასახლის ქ., სათ.-აზნაურო ქარვასლა.
ხელის-მომწერნი გაზეთის დასაკვეთად მიჰმართავენ რედაქციას დილის 10—3 საათამდე და საღამოს 6—7 და „წ. კ. საზ." წიგნის-მაღაზიას.
ხელ-მოუწერავ წერილებს რედაქცია არ ბეჭდავს.
პირის-პირ მოლაპარაკება რედაქტორთან შეიძლება ყოველდღე.
ტელეფონი № 363

ცნობის ფურცელი

ყოველ-დღიური გამოცემა

გაზეთის ფასი
ერთის წლით 6 მან., ერთის თვით 60 კაპ.
თითო ნომერი 3 კაპიკი
ფასი განცხადებისა
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ ვერდზე 10 კაპ., მეოთხეზე—5 კ.

Типографія и Редакція
„Цнобисъ Пурцелл"
Гифлисъ, Дворцовая ул. д. Дворянства.
Телефонъ № 363

ხელოსანთა ამხანაგობა „შრომა"

ქარხანამ მოიწვია გამოჩენილი ოსტატი, მეჩუქურთმე და კანკელის მკეთებელი, ა. აფ. ბატანოვი; მოიწვია აგრეთვე კარგი მცოდნე მებელის გადაკვრისა გ. ჯაფარიძე. ამიტომ „შრომა" იღებს შეკვეთას და პირობას სდებს, რომ ძალიან კარგად შეასრულებს საქმეებს: სადურგლოს, საჩუქურთმოს, სახარატოს, კანკელისა და ძვირფას კარებების გაკეთებას, მებელის გადაკვრას, ფარდების გაკეთებას და ოთახების მორთვას, ლეიბების გაკეთებას და სხვა.

ამ ჟამად ქარხანასთან მებელის საწყობიც არის გამართული, სადაც იყიდება:

1.	დიდი და მშვენიერი აბანოზის ბუფეტის შკაფი	160 მ.
2.	ქორაფის შკაფი ტანისამოსისა	120 „
3.	ლეიბები ზღვის ბალახისა	5 „
4.	წიგნის შკაფები	30—35 მ.
5.	შიფანელკა	80 მ.

პირის-საბანები, პატარა შკაფები, სადილისა და საწერი მაგიდები.
(100—50)

1899 წლისათვის ვაპირებ გამოცემას
ჯიბის წიგნისას კალენდრით
რომელიც დაიბეჭდება რიცხვით 5000-მდე. ვიღებ განცხადებებს პირველ გვერდზე—5 მან., უკანასკნელზე—2 მან.
ადრესი. Квирилы. Ивану Ардишвили. (15—1)

ჩვენი „კრებული" მეორე წელიწადში გადადგა. ამ მეორე წლის პირველი ნომერი ენკენისთვეში უნდა გამოსულიყო, მაგრამ ჩვენის ჟურნალისვე სასიკეთოდ განზრახ შევაჩერეთ გამოცემა რამოდენიმე თვით და მხოლოდ იანვრიდან განვაგრძებთ გამოცემას და წელიწადიც მომავალი 1899 წ. იანვრიდან დაიწყება. დღემდი ჩვენ უფლება არა გვქონდა, რომ, გარდა ყოველგვარ ჩვენი ნაწერისა, სხვების რამე დაგვებეჭდა ჩვენს „კრებულში", დღეს-კი ნება გვაქვს, რომ სხვებისაც ვბეჭდოთ ხოლმე და უკეთესმა ჩვენმა მწერლებთაგანმა კიდეც აღგვითქვეს დახმარება. ფასი იგივე დარჩება: გაგზავნით ფოსტით—7 მ., ადგილობრივ გაუგზავნელად—6 მ., ნახევარის წლით 4 მ, თვიურად და კერძო ნომერი—60 კ.

რედაქცია გადატანილ იქმნება დაბა ყვირილაში (ზესტაფონში) ლამბაშიძის სახლებში.

კერძო განცხადება ყოველ საგანზე მიიღება ჩვეულებრივზე იაფად და განცხადების ფულის გადახდაც შეიძლება ნაწილ-ნაწილ.

დასასრულ მადლობას ვუძღვნი მათ, ვინც წარსულ წელში გვეხმარებოდა და იმედია, რომ არც მომავალში მოგვაკლებენ თანაგრძნობას.

მომავალი წლის ხელის-მოწერა უკვე დაწყებულია. ადრესი გამომწერლებისათვის: დაბა ყვირილა, „კრებულის" რედაქცია. М. Квирилы. Редакція «Кребули» და თბილისში წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებაში.

„კრებულის" რედაქტორი და გამომცემელი აკაკი.
(10—5)

სამკურნალო და ამბულატორია
ს. ბ. თოფურიასი
ქუთაისში.

სამკურნალოში 50 საწოლია ავადმყოფთათვის. მიიღებიან ავადმყოფნი: შინაგანისა, ნერვების, საქირურგო, თვალისა და დედათა ავადმყოფობისანი,

გადამდებ სენით ავადმყოფნი არ მიიღებიან.

ავადმყოფთ სინჯავენ დილის 11 საათიდგან ნაშუადღევის 3 საათამდე. შინაგან და ნერვების ავადმყოფობას სწამლობს ს. ბ. თოფურია. საქირურგო ავადმყოფობას და სიფილისს ფ. ქ. გერრატი.

დედათა ავადმყოფობას მკურნალი ქალი მ. თ. ქოგანი.

20 მაისიდამ—დედათა ავადმყოფობის და აკუშერობის D-r ფ. ბაცევიჩი.

თვალების ავადმყოფობას—ი. ქ. ვ შავსკი.

ამბულატორ ი არის კაბინეტია საექიმო და საბაქტეოროლოგიო გამოკვლევი ვის, ელექტრონით წამლობისა ცისა და საჟისთვის.

სამკურნალო ირექტორი ს. ბ. თოფურია.

Лѣчебница В. С. Топурія въ Кутаисѣ.

ახალი ამბავი

*** დიდი მთავრის მიხეილ ნიკოლოზის ძის 50 წლის იუბილეი. დღეს მთელი რუსეთი და მასთან ერთად მთელი რუსეთის მხედრობა დღესასწაულობს მათი იმპერატორებითი დიდებულების დიდი მთავარის მიხეილ ნიკოლოზის ძის 50 წლის იუბილეის სამხედრო სამსახურისას და სახელმწიფო მოღვაწეობისას.

ეს დღესასწაული დიდად გაახარებს ხალხს, საქართველოში, სადაც თითქმის მეოთხედი საუკუნე დაჰყო მხცოვანმა იუბილიარმა, ვითარცა ხელმწიფის მოადგილემ მთავარ-მართებლად. უზომო და განუსაზღვრელი პატივის ცემა და სიყვარული ქართველობისა უავგუსტოესი იუბილიარისადმი ნათლად დამტკიცდა ამ ერთი თვის წინად, როცა მისი იმპერატორებითი დიდებულობა სტუმრად ჩამობრძანდა საქართველოში.

ვუსურვებთ უავგუსტოესს იუბილიარს მრავალ-ჟამიერ დღეგრძელობას.

*** წარმოდგენები ეფ. მესხის მონაწილეობით. როგორც გვატყობინებენ, ამ თვის დამლევს ჩამოვა ჩვენი ნიჭიერი არტისტი ქალი ეფემია მესხი და ორიოდე წარმოდგენაში მონაწილეობას მიიღებსო.

*** საქველ-მოქმედო წარმოდგენა. შემდეგი წარმოდგენა ხუთ შაბათს, 12 ნოემბერს, დანიშნულია ავადმყოფ არტისტ ქალის ბაბო ავალიშვილის სასარგებლოდ წარმოდგენილი იქნება ცნობილი პიესა „სულევან" ანუ „დიდებული არტისტი". ამ წარმოდგენაზე ბილეთები ამ თავითვე იყიდება და ეჭვი არ არის ჩვენი საზოგადოება, რომელ იწოდებისაც უნდა იყოს იგი, გამოიღებს თავის წვლილს და მით კანონიერ შემწეობას აღმოუჩენს იმ არტისტ ქალს, რომელიც ოც და რვა წელიწადი ემსახურებოდა ეროვნულ სცენას, მეტადრე იმ ხანებში, როდესაც სცენაზე გამოსვლა ჩვენში თავზე ხელის აღებას ნიშნავდა.

*** კავკასიის სტიპენდიანტები. კავკასიის მთავარ-მართებელმა ნება დართო ჩარიცხონ კავკასიის სტიპენდიანტებად, სხვათა შორის: ვლადიმერ ხილანაშვილი აღმოსავლეთის ენათა ლაზარევის ინსტიტუტში და ათან. ებრაილიძე—უმანის სამეურნეო სასწავლებელში.

*** მიხეილის გიმნაზია. სახალხო განათლების სამინისტრომ აუწყა კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველს, რომ ხელმწიფე იმპერატორმა უმაღლესად ნება დართო დაერქვას ტფილისის მეორე კლასიკურ გიმნაზიას მიხეილის სახელი, ამ გიმნაზიის დამაარსებელ დიდი მთავრის მიხეილ ნიკოლოზის ძის პატივ-საცემლად.

*** პარაკლისის გადახდა სასწავლებლებში. დღეს, 8 ნოემბერს, მისი იმპერატორებითი უმაღლესობის დიდის მთავრის მიხეილ ნიკოლოზის ძის სახელმწიფო მოღვაწეობის 50 წლის თავზე ქალაქის ყველა სასწავლებლებში გადაიხდიან პარაკლისს.

*** ცალ-მხრივობის ნაყოფი. ამ დღეებში ცხენის რკინის გზების აქციონერულ საზოგადოების წარმომადგენლებმა გამოსცალეს ერთი იმ ვაგონთაგანი, რომელიც ქალაქმა ხმოსანს კარაპეტოვს შეუკვეთა. ვაგონი მეტ... მძიმე და ... ნი აღმოჩნდ... გზის სახელოს... გამინჯა ვაგ... რომ ვაგონის... ვალი მხრით ... რობებსა და ... წარუდგინა კ... რეჟანოვის ფ... ციის გამოა... ვაგონის შ... 243 მან. და ... გამგეობამ წინა... კარაპეტოვს, ან... შეასწორეთ ვაგ... მოგვ... შე...

*** **ეკკლესიის ყულაბის მოტაცება.** პოლიციის მე-8 განყოფილებაში, ნიკოლოზის ქუჩაზე, ვიღაც ბოროტ-გამზრახველმა წმ. ნიკოლოზის ეკკლესიის გალავანში გასტეხა ყულაბა, მოიტაცა და გაიქცა, მაგრამ ამ დროს მახლობლად მყოფმა მე-8 განყოფილების ზედამხედველმა მახვილაძემ შეიპყრო გაქცეული ყულაბიანად. ბოროტ-გამზრახველი აღმოჩნდა ტფილისის მეშჩანთა უზბაშევი, რომელსაც უნახეს რამდენიმე გასაღები, და ქლიბები. უზბაშევი დაატუსაღეს მეტეხის ციხეში.

*** **ტფილისის არტისტთა საზოგადოების შენობა,** რომელსაც ამ ჟამად აგებენ, იქნება სამ-სართულიანი სარდაფის სართულით. სარდაფის სართულში მოთავსებული იქნება ყავახანა, პირველ სართულში მაღაზიები, ხოლო მე-2 და მე-3 სართულს დაიჭერს არტისტთა საზოგადოება, რომელსაც ექნება საკონცერტო დარბაზი, სივრცით 70 ოთხ-კუთ. საჟ., ეზოს შიგნით დაიდგმება თეატრი 900 მაყურებლისათვის.

*** **ქალაქის დადგენილება დიდის მთავრის იუბილეის გამო.** 1) დაარსდეს ტფილისში მისი იმპერატორობითი უმაღლესობის სახელობაზე ოთხ კლასიანი საქალაქო სასწავლებელი და ამის შესანახად გაიღოს ყოველ წლობით რვა ათას მანეთამდე.

2) დაარსდეს ხუთ-ხუთი სტიპენდია პირველსა ღ მეორე საქალებო გიმნაზიაში და გადაიდვას ამისთვის წლიურად 750 მან.

3) სამუდამოდ დაარსდეს ერთი საწოლი ოლგას საბებიო ინსტიტუტში შეუძლებელ მშობიარეთათვის, რომელზედაც ყოველ წლობით დაიხარჯოს 180 მან.

4) იმავე ინსტიტუტში დაარსდეს ორი სტიპენდია და დაიხარჯოს ამისათვის 80 მან.

და 5) „წყლის პირის“ ქუჩას დაერქვას „დიდის მთავრის“ ქუჩა, რო-[illegible] ...ს მეორე გიმნა-[illegible] სასწავლებელი [illegible] ...ლი.

[illegible] გზის საქმე. [illegible] ...კასიის მთავარ-[illegible] ...ოა იმ ხელშეკ-[illegible], რომლითაც [illegible] ...ლო საზოგა-[illegible] ...ცხენის რკი-[illegible] ...და შენახვის [illegible] ...ლება მიაქცია [illegible] ...გენილების მე-3 [illegible] ...ალაქი უნდა შე-[illegible] ...ო საზოგადო-[illegible] და [illegible] ...ათ-[illegible]

ზოგადოებამ იკისრა ქალაქის სასარგებლოდ გარდასახადი, მაგრამ თუ ქალაქის პროექტს დავუპირდაპირებთ უსახელო საზოგადოების წინადადებას, მათ შორის დავინახავთ არსებითსა და შესამჩნევ განსხვავებას.

ამიტომ და კიდევ იმის გამო, რომ ხელშეკრულობის პროექტი არ განუხილავს საბჭოს, მთავარ-მართებელი საჭიროდ სცნობს, რომ საბჭოს, რომელსაც კანონით მინდობილი აქვს ქალაქის ქონებრივ ინტერესების დაცვა, შეიძლოს ყოველ მხრივ და დაწვრილებით განიხილოს მის რწმუნებულთა პროექტი და გამოსთქვას თავისი აზრი ქალაქის მცხოვრებთათვის ასეთ საყურადღებო საქმეში. ამიტომ მთავარ-მართებელმა წინადადება მისცა ტფილისის საგუბერნიო მთავრობას გადაეცით ხსენებული პროექტი განსახილველად საბჭოს და მისი დადგენილება ამ საგნის შესახებ, ქალაქის საქმეთა საგუბერნიო საკრებულოს დასკვნასთან ერთად, მე წარმომიდგინეთ საბოლოო განკარგულების მოსახდენადაო.

*** **ქალაქის დასუფთავების საქმე.** გუშინ, 7 ნოემბერს, დილის 8 საათიდან შეუდგნენ სავაჭრო-სამეურნეო დაწესებულებათა და დუქნების დათვალიერებას სანიტარული მხრით. დათვალიერებაში მონაწილეობას იღებენ პოლიციის ყველა ათი ბოქაული, ოთხი პოლიციელი ექიმი და ყველა საბჭოს ექიმები. დათვალიერება მოხდება ყოველ დღე დილის 8 საათიდან სად. 8 საათ. როცა ექიმები ღ ბოქაულები ყველა სავაჭრო დაწესებულებათა დათვალიერებას დაამთავრებენ, შემდეგ დაათვალიერებენ იმავე ადგილებს პოლიცმეისტერი და გუბერნატორი.

*** **გადასახადის განაწილება.** იმ ადგილ-მამულების გადასახადი, რომელთა მეპატრონენი არ იხდიან საკომლო გადასახადს, როგორც ისმის, ამ ჟამად უკვე განაწილებულია კავკასიის სხვა და სხვა კუთხეთა შორის, შემდეგი სახით: ქუთაისის გუბერნიაში გადასახადი დაედება 856,655 დესეტინას, განჯისაში 440,421 დ., ერევნისაში 59,134 დ., ბაქოსაში 205,883$^3/_4$ დ., ტფილისისაში 1.056,046 დ., შავი ზღვისაში 67,871$^2/_2$ დ., ზაქათალის ოლქში 57,626 და დაღესტნისაში 1860,43 დესეტ. რაც მთელ კავკასიაში შეადგენს 2.939,280 $^1/_2$ დეს., საშუალო გადასახადი დესეტინაზე უდრის ერევნისა, ქუთაისისა და განჯის გუბერნიებში 11 კაპ., ბაქოსაში 10,9 კ., ტფილისისა და შავი ზღვის გუბერნიაში და ზაქათალის ოლქში 7 კ., დაღესტნის ოლქში 2,8 კაპ.

*** **ახალ-სენაკი.** ცეცხლის გაჩენა. 5 ნოემბერს კინაღამ მთელი ახალ-სენაკი გადაიბუგა. საღამოს 6 საათზე ზ. ბელიქანიას სახლს ცეცხლი გაუჩნდა და დაიწვა. შემდეგ ცეცხლი გადავიდა ანტ. ქავთარაძის სახლზე და ესეც დაიწვა. დაიწვა აგრეთვე მღვდ. ლაზარე ოდიშარიას ორ-სართულიანი შენობაც. მთელი ახალ-სენაკი და ახლო-მახლო მცხოვრებლები ფეხზე იდგა. დიდი თუ პატარა, ქალი თუ კაცი, ყველანი გაუმკლავდნენ გაშმაგებულს სტიქიონს, მაგრამ ვერაფერს გახდნენ, რადგანაც ამ სამწუხარო სურათს ხელს უწყობდა აღმოსავლეთის ღონიერი დიდი ქარი. ჩვენს დაბას ცეცხლის საქრობი მანქანა არა აქვს და არც ამის შეძენაზე კრინტი დაუძრავთ დაბის მამა-დეპუტატებს. ამიტომ მიუცილებლად საჭიროა, აქაურმა ადმინისტრაციამ თუ ნებით არა, ძალ-დატანებით მაინც შეიძინონ ცეცხლის საქრობი მანქანა. მით უმეტეს, რომ ამ ჩვენს კურთხეულ დაბაში ცეცხლი ძლიერ ხშირია. იმედია, ეხლა მაინც გაიბერტყენ ყურებს.

ტელეფონი

*** **ფოთი.** სამთლის ქარხნის საქმე. როგორც „ახ. მიმ.“ სწერენ, ამ ჟამად ფოთში დიდი მითქმა-მოთქმაა იმ ბოროტმოქმედების შესახებ, რომელიც აღმოუჩენიათ საეპარქიო სამთლის ქარხნის მართვა-გამგეობაში, ამაზე წინად კრება იყო გურია-სამეგრელოის ეპარქიის ბლაღოჩინთა, რომელზედაც გადასწყვიტეს მიენდოს რევიზია ხსენებულის ქარხანისა გურია სამეგრელოის სამრევლო სკოლების მეთვალყურეს ბ-ნს თ, ჟორდანიას ეპისკოპოსის კანცელარიის მდივნის თანაშემწეს ბ. კონდრატი ხოფერიას ორივე პირი ცნობილნი არიან თავიანთის პირ-უთვნელობით და იმედია მათის შემწეობით ყოველივე გამოირკვევა. ამ ქარხნის ბედი მთელი ეპარქიის სამღვდელოების აინტერესებს, ამიტომ რომ ის არის თითქმის ერთად ერთი წყარო, საიდანაც დახმარება ეძლევათ ეპარქიის სამრევლო სკოლების უმეტესობას, ამ ქარხნიდან შემოსული ფული ინახავს სამღვდელოების ქვრივ-ობლებს და სხ.

*** **სოფ. ნოქალაქევი** (სამეგრელო). აქაური ამბები. სოფ. ნოქალაქევი მდებარეობს დ. ახალ სენაკიდან თუთხმეტი ვერსის მანძილზე. ამ სოფლის მცხოვრებლებს შეადგენენ თავადნი დადიანები თავისი აზნაურებით და საბატონო გლეხებით. როგორც სახელი ამტკიცებს, ის ადგილი, სადაც დღეს ეს სოფელია, ერთ დროს განთქმული სავაჭრო ქალაქი ყოფილა. ამასვე მოწმობენ ციხეების ნანგრევები, რომლებიც თვისი გარეგნობით შესანიშნავი სიმაგრენი ყოფლან გარეშე მტრებთან ბრძოლის დროს. აგრეთვე ღირს-შესანიშნავია აქაური სამკურნალო წყლები (აბანოები), რომლების დიდი მარგებლობა უკვე დამტკიცებულია დიდის ხნიდან სამკურნალო მთავრობისაგან. აქ საუცხოვო ჰაერისათვის და წყლებში საბანიოთ ყოველ ზაფხულობით იკრიბება ხალხი საქართველოს სხვა და სხვა კუთხიდან.

— **სამინისტრო სკოლის საქმე.** ამ ოთხი წლის წინად ამ სოფელში დაარსდა ერთ-კლასიანი სამინისტრო სკოლა, რომლისათვის საზოგადოებამ ააგო მშვენიერი ხის შენობა, ღირებული არა ნაკლებ ას ოცი თუმნისა, მაგრამ, სამწუხაროდ, არ გაუვლია ექვს თვეს, ბედმა უმუხთლა სკოლას და ახლად აშენებული სახლი ყოველივე ავეჯეულობით და ნივთებით შეიქნა უწყალო ცეცხლის მსხვერპლი. შეუბრალებელმა ცეცხლმა ნოქალაქევის საზოგადოება უ[illegible] დურეს მდგომარეობაში ჩააგ[illegible] და მან ველარ შესძლო ხელ-ა[illegible] ლი შენობის აგება. ამის გამო სკოლა მოთავსებულ იქმნა დროებით ნაქირავებ სახლში, სადაც დღესაც იმყოფება. სკოლის შენობის აგების თაობაზედ ბევრჯერ ჰქონდა მთავრობას ხსენებულ საზოგადოებასთან მოლაპარაკება, მაგრამ სხვა და სხვა მიზეზების გამო ეგ საქმე ვერ იქმნა მოყვანილი სისრულეში. უკანასკნელად ამ საგანზე 24 ოქტომბერს სკოლების დირექციამ გამოგზავნ[illegible] ახალ-სენაკის ორ-კლასიანი ნ[illegible] მალური სკოლის ზედამხედველ[illegible] ბ. სპირდონ ენუქიძე და ნოქალაქევის ნაწილის ბოქაული ბ. ივანე ახვლედიანი, რომელმაც დიდი შემწეობა აღმოუჩინა ამ საქმეში ბ. ენუქიძეს. ამათ დ[illegible] საზოგადოების ყოველ [illegible]დან მოთავე კაცები, რომლებსაც ენუქიძემ აუხსნა სკოლის შენობის აშენების აუცილებელი საჭიროება და აღუთქვა ხალხს ხუთასი მანეთით დახმარება დირექციისაგან. ბ. ენუქიძემ, სხვათა შორის, ქებით მოიხსენია საზოგადოება სამრევლო სკოლის დაარსებისათვის. მაგრამ ამას დასძინა: სამინისტრო სკოლა თქვენივე დადგენილების ძალით უმაღლესი სამოსწავლო მთავრობის მიერ დამტკიცებულია და აწ არ მალ-გიძსთ მოსპოთ კანონი, ამის ნებას არ გაძლევთო, ამის გამო საჭიროა, რომ თქვენც იზრუნოთ სკოლის შენობის აგებისათვის, ხოლო დირექციისაგან ხუთასს მანეთს მალე, საქმის დაწყებამდის მიიღებთო. ბ. ენუქიძის

მ... ბრივმა რჩევა და დარიგებამ ისეთი საკეთილო ზედ-გავლენა იქონია ხალხზედ, რომ ყველამ ერთხმივ თანხმობა გამოაცხადა და აღუთქვეს ბ. ენუქიძეს ახლო-მომავალში შევუდგებით სკოლისათვის შენობის აგებასაო. ასეთი შემთხვევა ბ. ენუქიძეს მხრით პირველი მაგალითი არ არის, მანახუთის (ზუგდიდის მაზრაშია) საზოგადოებას ერთ-კლასიანი სამინისტრო სკოლა, რომელიც იქვე არსებულის სამრევლო სკოლის მეოხებით კინაღამ დაიხურა, არამც თუ დაახურვინა ხალხს, არამედ მამობრივის რჩევა-დარიგებით, პირიქით ორ-კლასიანად გარდააკეთებინა, რაისათვისაც იშუამდგომლა ბ. სახალხო სკოლების დირექტორის წინაშე ფულით დახმარების შესახებ, რომელიც კიდეც მიიღო, და მას ამ ჟამად მინდობილი აქვს სკოლის შენობის აგების საქმე. ასეთი დახმარებისათვის ახუთის საზოგადოება დიდად ემადლიერება ბ. ენუქიძეს. საზოგადოდ კი უნდა ვთქვათ, რომ სამეგრელოს სკოლებს და მათ მასწავლებლებს დ...ს შემწეობას და დახმარებას უჩენს ბ. ენუქიძე, რისთვისაც უზომო მადლობის ღირსია. სული და გულით ვუსურვებთ ბ. ენუქიძეს წარმატებას ყოველ კეთილ საქმეში, განსაკუთრებით ვისურვებთ დროზე იშოვოს მის დირექციისგან აღთქმული ფული, ამასთან ნოქალაქევის საზოგადოებასაც ვუსურვებთ, რომ თვისი პირობა სკოლის შენობის აგების შესახებ მალე აესრულებინოს ამუთის საზოგადოების მგზავსად თვისი ახალ-მოზარდ თაობის დას... ნაურებლად. დიდი მადლობის ღირსია ნოქალაქევის ნაწილის ბოქაული ბ. ახვლედიანიც, მისდამი რწმუნებულ საბოქაულოს სკოლებზე მამობრივის ზრუნვისათვის. დასასრულ დიდი მადლობის ღირსი ხსენებულ სკოლის მზრუნველი ნესტორ გაგუა და ნოქალაქევის საზოგადოების მამასახლისი, რომლებიც თავს არ იზოგავენ სკოლის საქმის წარმატებისათვის.

ხალხის მოსამსახურე

რედაქციისაგან

სენაკში გ უ რ უ ლ - მ ე გ რ ე ლ ს. თქვენ მიერ მოწერილი ამბავი მართლაც რომ საინტერესო და საგულისხმიეროა მაგრამ მისი დაბეჭდვა შეუძლებელია... ეგვი არ არის სასულიერო მთავრობა ყურადღებას მიაქცევს და სამართალან მსჯავრს დასდებს. საზოგადოდ ამ ბოლო დროს ბევრს უწეს-რიგოს ჩადიან ხალხში და იმედია მალე ბოლო მოეღება ყოველივე უწესოებას.

ბათომში ა. ნ—ი ლ ს. როგორცგუშინდელ ...იდან სჩანს მთავრობას არ შეუწყ... ...ვარი და 18 ოქტომბერს არჩეული ხმოსნები დაუმტკიცებია. ეხლა ერთად-ერთი ღონისძიება ის არის, რომ მართველები შეერთდნენ და შინ-ჩემობას თავი დაანებონ. განა ორი კაცის პირად ... კინკლაობას საზოგადო საქმე უნდა ენაცვალოს?

ქუთაისში ხ ე ლ ი ს - მ ო მ წ ე რ ქ ა ლ ს. ჩვენგან შეპირებული ნობათი შიო არაგვისპირელის თხზულებანი იბეჭდება და წლის დამლევს დაურიგდება ყველა წლიურ ხელის მომწერთ.

თეატრის მატიანე

ქართული თეატრი

სეზონის დაწყება. I «კრეჩინსკის ქორწინება», კომ. 3 მოქმ., თხზ. სუხოვო-კობელინისა, თარგ. ა. ღულაძის მიერ. II «ჭკუისა მჭირს», კომ. I მოქმ. თხზ. ა. ცაგარლისა.

ხუთშაბათს, 5 ნოემბერს, ქართული სეზონი დაიწყო ზემოდ აღნიშნულ პიესებით. პიესების შესახებ ცოტა რამ ითქმის. სახელდობ: „კრეჩინსკის ქორწინება“ ძველისძველი რუსული პიესაა. იქ ლაპარაკია, სხვათა შორის, ბატონ-ყმობაზე, რომელიც აგერ ორმოცი წელიწადია რაც გადავარდა და მაშინდელი ტიპებიც საკმაოდ დაძველდნენ. ესეც რომ არ იყოს, სასაცილოა, ოდეს გაიხსენებთ, რომ ქართული სეზონი დაიწყო „კრეჩინსკის ქორწინებით“! მარტო ეს გარემოება ბევრს საგულისხმიეროს ეუბნება ქართველის გულსა, ქართველის თავ-მოყვარეობას. უბედურ ვარსკვლავზე დაბადებულა ქართული თეატრი. ერთიც ვნახოთ უცხოელი ვინმე მოსულიყო იმ დღეს ქართულ თეატრში, „ქართულ წარმოდგენის“ სანახავად! რას ვაჩვენებდით?—კრეჩინსკის ქორწინებას!

„ჭკუისა მჭირს“ ჩვენ მეორედ ვნახეთ ქართულ სცენაზე და არა „ახლად“. შიგა და შიგ ეტყობა, რომ იგი ავქ. ცაგარლის დაწერილია, საზოგადოდ-კი ძალიან სუსტია და მასში ჩვენი ნიჭიერი დრამატურღი ბევრით დაბლა სდგას თავის თავზე.

კოტე მესხი და ვასილ აბაშიძე რომ არა ყოფილიყვნენ ამ საღამოს სცენაზე, საზოგადოებას ძლიერ მოსწყინდებოდა. ეს მხოლოდ ამტკიცებს, რომ მათ ძალ-უძთ თავიანთის ნიჭიერებით მიცვალებულის გაცოცხლებაც-კი, მათ ძალუძთ ინტერესი მისცენ მასაც-კი, რაც თვის-და თავად ყოველს ინტერესს მოკლებულია.

ყური მოვკარით ჩივილს არტისტების სიმცირეზე. ტყუილი ჩივილია, თუ ნამდვილი გინდათ, ამ სეზონში თითო-ოროლას მეტი არტისტი არავინა სჩანს. მომეტებული არტისტები არაფრით არ განსხვავდებიან უბრალო სცენის-მოყვარეთაგან. მაშასადამე... განა ძნელია სცენის-მოყვარეთა შეკრება გამრავლება?! ნუ დავივიწყებთ, რომ საუკეთესო ჩვენი არტისტებიც ჩვენ ვიპოვეთ შემთხვევით; იგინი გამოვიდნენ სცენის-მოყვარეთაგან. მაშასადამე.., გაამრავლეთ სცენის-მოყვარენი და მათ შორის აღმოაჩენთ ნიჭსაც. ერთიც ჩივიან უფულობას, ტყუილია. უკეთუ არტისტობას აქცევთ ჩვენში ისეთ თავისუფალ ხელობად, რომელმაც უნდა ჰკვებოს არტისტი თავისის ცოლ-შვილით, ისე, რომ იმ არტისტს სხვა წყარო ცხოვრებისა არა ჰქონდეს,—მაშინ ფული არ გეყოფათ. რათა? მათა, რომ ჩვენი სცენა საუკეთესო გარემოებაში ჩაყენებულიც, არ იძლევა ასეთს საშუალებას. ისევე არ იძლევა, როგორც არ იძლევა ქართული მწერლობაც. მხოლოდ მწერლობა, როგორც ხელობა, ვერა ჰკვებავს ჩვენში დღეს კაცს, არ ძალ უძს ეს არც არტისტობას. რომ არტისტიც და მწერალიც თავისუფალი კაცი იყოს ყოველ სხვა კერძო საქმისაგან.—ეს მხოლოდ იდეალია, რომლისკენაც მივისწრაფით, რომელსაც ნელ-ნელა ვუახლოვდებით, მხოლოდ ვინც იფიქრებს, რომ ასეთი დრო უკვე დადგა ჩვენშიო, დიდად შესცდება. მაშასადამე... როგორც მწერლობაა ჩვენში სრულიად უჯილდოვო, ანუ ძალიან მცირედად დაჯილდოვებული, ისე არტისტობა უნდა იყოს. შეკრიბეთ არტისტები, მეორე ხარისხოვანნი მაინც, ისეთ პირთაგან, რომელთაც სხვა წყარო ცხოვრებისა უკვე აქვთ, რომელნიც მიეცემიან არტისტობას, როგორც სცენის-მოყვარენი, და მაშინ ფულიც ბევრი აღარ დაგჭირდებათ, იმ კაცისთვის, რომელსაც საცხოვრებელი წყარო უკვე აქვს, თვეში ორი თუმანიც დიდი ჯილდოა, რომ ოთხჯერ სცენაზე ითამაშოს. ეხლა-კი ასეთს კაცებს, თურმე, 5 და 6 თუმნები გააქვთ. საიდამ? ვინ გაუძლებს ასეთს ხარჯს?

გაიხსენეთ წარსული დრო და დამეთანხმებით, რომ ჩვენი თეატრი სწორედ მაშინ ჰყვაოდა, როდესაც ასეთნი სცენის-მოყვარენი აწარმოებდნენ და... დაცემის ხანაც იქიდამ იწყობა, როდესაც მას აეკიდნენ ზურგზე საკვებად და საზრუნავად.

ამ საგანს ჩვენ კვლავაც არა ერთხელ დავუბრუნდებით, ამიტომ ახლა ვათავებთ.

მეგახლავარ.

სასამართლოს მატიანე

ქუთაისის სათავად-აზნაურო ბანკისა და კ. სვიმონოვის დავა.

ქუთაისის ოლქის სასამართლოს საპელაციო განყოფილებამ 4 ნოემბერს განიხილა დავა ქუთაისის სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკისა და ამ ქალაქის პოლიცმეისტერის ბ-ნის კ. სვიმონოვისა. ამ საქმის გარემოება შემდეგია: კ. სვიმონოვს განზრახვა ჰქონდა თავისი, ქუთაისში მდებარე, მამული დაეგირავებინა ამ ბანკში, შეიტანა თურმე ამის შესახებ თხოვნა და 125 მან. დასაფასებელი ფული წარადგინა. მამული დააფასეს, აღნიშნეს სესხი, რომელიც უნდა მიეცათ კ. სვიმონოვისათვის, მსესხებელიც დასთანხმდა სესხის გასაცემად დანიშნულ რაოდენობის მიღებას. მაგრამ ბანკის დადგენილება ფინანსთა სამინისტროს საკრედიტო განყოფილებამ არ დაამტკიცა თურმე და ამიტომ ეს საქმე ჩაიშალა. ამავე მიზეზით ბ-ნმა კ. სვიმონოვმა ბანკს სთხოვა 125 მან. დაბრუნება. ბანკმა უარი განუცხადა თურმე იმ მიზეზით, რომ დასაფასებელი ფული მსესხებელს, თუნდა სესხიც არ მიეცეს, აღარ უბრუნდებაო. კ. სვიმონოვმა დავა აუტეხა ბანკს მომრიგებელ სასამართლოში, სასამართლომ მისი ჩივილი შეიწყნარა და მიუსაჯა ეს ფული. ქუთაისის საადგილ-მამულო ბანკი არ დაეთანხმა ამ გარდაწყვეტილებას და ოლქის სასამართლოში განასაჩივრა საქმე.

ოლქის სასამართლოში საქმის განხილვის დღეს გამოცხადდნენ თვით ბ-ნი კ. სვიმონოვი და კერძო ვექილი ბ-ნი ჩხეიძე, ვითარცა ბანკის წარმომადგენელი. დიდძალი საზოგადოება მიიზიდა საქმის განხილვამ. ბ-ნმა ჩხეიძემ განუცხადა სასამართლოს, რომ ბანკის წესდების ძალით, §§ 16, 43 და 45, დასაფასებლად წარმოდგენილი ფული მსესხებელს უკანვე არ უბრუნდება, თუნდა სესხის გაცემის საქმეც არ მოხერხდეს ამა თუ იმ მიზეზითაო, და სთხოვა, გააუქმეთ მომრიგებელ-მოსამართლის გარდაწყვეტილება და მომჩივანის დავა უსაფუძლოდ აღიარეთო

ბ-ნმა კ. სვიმონოვმა ამის პასუხად სთქვა: ბანკის წესდების მე-16 43, და 45 §§-ბი სოფლის მამულებს შეეხება და არა ქალაქისას. თუმცა იმ შემთხვევაშიაც იგი არავისთვის სავალდებულოდ არ უნდა იყოს მიჩნეული. წესდების მე-32 §იდგან სჩანს, რომ მსესხებელმა 1% უნდა წარადგინოს იმ ფულისა, რომელსაც სესხად იღებს, დაფასებისა და გირავნობის ფურცლების გამოცემის ხარჯად. ხოლო რადგან სესხის საქმე არ მოხერხდა ბანკს გირავნობის ფურცლები არ გამოუცია და, მაშასადამე, ამ მხრივ არც ხარჯი მოსვლია რამე, არც დაფასებისათვის გაუწევია ბანკს ხარჯი, რადგან დასაგირავებელი მამული ამავე ...აქში მდებარეობს, დამფასებელი მე თვით წავიყვინე ეტლით და ვაჩვენე მამული. მაშ

რალად მიქერენ ფულს? რომლის ხარჯის შესავსებლად? კანონით სხვისი ქონებით გამდიდრება არავის შეუძლიან და, მაშასადამე, ეს ჩემ მიერ წარდგენილი ფული მევე უნდა დამიბრუნდესო.

ოლქის სასამართლომ კანონიერად იცნო მომრიგებელ-მოსამართლის გარდაწყვეტილება და დაამტკიცა. ქუთაისის სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკის ვექილს საკასსაციო წესით ტფილისის სამოსამართლო პალატაში გადმოაქვს საქმე. („ივ.“)

—

შტაბს-კაპიტანის ჩეჩელევისა და ეკუბ კვიწინიას საქმე. 3 ნოემბერს სასამართლო პალატაში დანიშნული იყო საქმე ოჩამჩირის უფროსად ნამყოფის არტილერიის შტაბს-კაპიტანის ჩეჩელევისა და ს. აძვიბჟის (აფხაზეთშია) ნამამასახლისარის ეკუბ კვიწინიასი. ჩეჩელევი კვიწინიას აბრალებდა სამსახურის ასრულების დროს 1896 წ. შეურაცხყოფა მომაყენაო. ეს საჩივარი ჩეჩელევისა წრეულ აპრილში ქუთაისის ოლქის სასამართლოს სესიამ გაარჩია სოხუმში და კვიწინიას 1 წელიწადი და 4 თთვე ციხე გადაუწყვიტა. კვიწინიას ვექილმა თავადმა მელქ. ფალავამ ეს განაჩენი პალატაში განასაჩივრა. 3 ნოემბერს პალატაში გამოცხადდა კვიწინიას ვექილი ბ-ნი გრუზენბერგი, რომელმაც პალატასა სთხოვა, ეს საქმე სხვა დროისათვის გადასდეთ, რადგან არა მაქვს კოპიო იმ განჩინებისა, რომლის ძალით პალატის სესიამ სოხუმში 15 ოქტომბერს ამავე საქმის შესახებ ჩეჩელევი გაამტყუნაო. ამ განჩინებიდან სჩანს, რომ პირველად ჩეჩელევმა დაუწყო მათრახით ცემა ალალ-მართალ კაცს კვიწინიას და ამ უკანასკნელმა მხოლოდ მოიგერაო. ეს კოპიო რომ მექნება და წარმოგიდგენთ,—უთხრა ვექილმა პალატის წევრებს,—იმედი მაქვს ჩემი რწმუნებული კვიწინია სრულიად განვათავისუფლოვო. პალატამ შეიწყნარა გრუზენბერგის საჩიელი და საქმე სხვა დროისათვის გადასდო.

სხვა-და-სხვა ამბავი

—

ქოლგის სამასი წლის იუბილეი. ამერიკის ქალაქი ომახა ამ მოკლე ხანში გამართავს საერთაშორისო გამოფენას ქოლგის სამასი წლის იუბილეის კადასახდელად. გამოფენის შუაგულს დაიჭერს ვეებერთელა ლითონის ქოლგა, რომელიც 350 ფუტის სიმაღლე აქნება და იდგომება თავის ტარზე. ქოლგის თვითეულ შვილს მობმული ექნება ბოლოზე ბატარა გაგონი საზოგადოების დასაჯდომ სკამებით. ქოლგა ნელ-ნელა გაიშლება და შემდეგ იტრიალებს თავის დერძზე, ასე რომ საზოგადოება ისე იტრიალებს ვაგონებში, როგორც ჭაერში სატრიალო კარუსელი. გამოფენა გააცნობს საზოგადოებას ქოლგის ისტორიას, სხვა და სხვა სახელმწიფოში და მის სხვა და სხვა ცვლილებას. ევროპაში ქოლგა გამოვიდა ეგვიპტიდან ბერძნებში, რომელთაც თავის მხრით ის რომაელებს გააცნეს. რომაელები როგორც ფიქრობენ, პირველად მიხვდნენ, რომ ქოლგას შეუძლია დაიცვას ადამიანი არა მარტო მზის სხივებისაგან, არამედ წვიმისაგანაც. მაგრამ, მიუხედავად თუ არის ასეთი სიძველისა, ქოლგა მხოლოდ მეთექვსმეტე საუკუნეში გადიქცა წვიმის საწინააღმდეგო იარაღად. დიდხანს ქოლგას დახურულ ეტლებს ამჯობინებდნენ. მაგრამ პარიზში გამოჩნდნენ ისეთები, რომლებმაც მალე დააფასეს საწვიმარი ქოლგის სარგებლობა და ქირით სთავაზობდნენ ხოლმე მას ქალებს წვიმისაგან დასაცველად ეტლიდან გამოსვლის დროს; ქოლგებს ქირაობდნენ ხოლმე კიდევ ავდარში Pont-Neus-ის ხიდზე გავლის დროს; ამისათვის შესდგა საზოგადოება, რომელმაც ხიდის ორსავე ყურში გამართა კანტორები; ეს კანტორები აძლევდნენ და ართმევდნენ გამვლელ-გამომვლელთ საწვიმარ ქოლგებს. ინგლისელები მიუხედავად ხშირი ავდრებისა, დიდხანს არ ხმარობდნენ ქოლგებს წვიმისაგან დასაცველად, საჭიროდ არ მიაჩნდათ ეს და, როცა ერთი ვაგონი 1750 წელს ქოლგით გამოვიდა ქუჩაზე, ის ფრანგად მიიღეს, რაც იმ დროს მეტად სამარცხვინო საქმედ მიაჩნდათ. დიდხანს არავინ მიჰბაძა მას, სანამ ბოლოს, ინგლისის ცხოვრებაში ძირითადი ცვლილება არ მოხდა, და ამ ჟამად ინგლისში გაცილებით უფრო ბევრი ხმარობს ქოლგას, ვიდრე სხვა სახელმწიფოებში.

—

ყურმოკრული საუბარი

—

სტუდენტები სხედან მესამე კლასში და წიგნს კითხულობენ, იქვე ახლო მჯდომი ვაჭრის ძაღლი მივიდა და დაუწყო წიგნს ყურება. ვაჭარმა ძაღლს ხელი გადაუსვა და სთქვა:

— ისწავლე, ისწავლე, სტუდენტი გამოხვალო... სტუდენტმა ყური მოკრა ვაჭრის სიტყვებს და მიუგო:

— ისწავლე თორემ ისევ ვაჭრად დარჩებიო.

—

— ფერუმარილი წავიცხო თუ არა? წავიცხო კოცნისაგან სულ ჩამომეწმინდება, და თუ არ წავისვამ აღარავინ მაკოცებს.

— როგორ მოგიქცე?

—

დეპეშები

(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან)

6 ნოემბერი

ხარკოვი 1-ლ ნოემბერს გზის მუშების არტელმა ნახა კიევ-ვორონეჟის გზის სადგ. ვინნიკოვოდან ორი ვერსის მანძილზე მკვდარი ქალი, რომელიც ჩამოცმული იყო თავის კეფით პალოზე. პირში ჩაჩრილი ჰქონდა რკინის გზის ბილეთი. ჯიბეში უნახეს 98 მან., გამოძიება სწარმოებს.

მასოვა. საფრანგეთის კრეისერმა „მორიერმა“ გადმოსვა ხმელეთზე რახეითის ადგილებში საფრანგეთის ორი კომისსრი, ექვსი მატროსი და 2 ასკარი. რახეთის ჯარის კამანდირი იტალიელი აფიცერი გაემგზავრა ნახევარი როტით გემთან და მოსთხოვა საფრანგეთის კომისარს პასუხი. მან აუხსნა, ეს ადგილი საფრანგეთს ეკუთვნისო, მაგრამ განაცხადა თანხმობა მატროსებთან ერთად გემზე დავბრუნდებიო. დასტოვა მხოლოდ ორი ასკარი და მიუმატა მათ მდაბალი სამოქალაქო მოხელე. იტალიის აფიცრებს მოელის, რომ ეს შემთხვევა გადასწყდება, ორივე მთავრობის შორისაო.

მანჩესტერი. ჩემბერლენმა შემდეგ სთქვა, ინგლისმა ისეთი ადგილები უნდა შეიძინოს ჩინეთში, რომლებიც აუცილებლად საჭიროა მისი მდგომარეობის უზრუნველსაყოფელად ზღვაზეო. რუსეთთან შეთანხმება იმის შესახებ, რომ ჩინეთის ბაზარი ღია დარჩეს, სასურველია, მაგრამ ასეთი შეთანხმება ვერ იქნება მკვიდრი თუ ორივე მხრის ინტერესებზე არ იქმნა დამყარებული, ანუ თუ ერთი მხარე ვერ არის იმდენად ძლიერი, რომ მეორე აიძულოს შეთანხმების დაცვას. „ღია“ კარების პოლიტიკის დასაცველად და საერთა შორისო თანხმობის დასამყარებლად ჩინეთში ინგლისს სურს დაადგეს ლიბერალურ სავაჭრო პოლიტიკას. გერმანია, იაპონია და შეერთებული შტატები ამ საქმეს ხელს უწყობენ. მალე ვერც ერთს აღმოსავლეთის საქმეში გვერდს ვერ ავუხვევთ იაპონიას. დამოკიდებულება ინგლისისა გერმანიასთან და ამერიკასთან უფრო განმტკიცდა და გულითადი შეიქმნა, ორივე ქვეყნის ინტერესები ეთანხმება ინგლისისას, მაგრამ ფორმალურ კავშირზე კი, არავითარი ლაპარაკი არ არის. ინგლისს ასეთი კავშირი არ ესაჭიროებაო. ჩემბერლენმა რამდენჯერმე სიხარულით მოიხსენია გერმანიასთან დამოკიდებულების გაუმჯობესება და სთქვა, ვერსად ვერ ვხედავ სერიოზულ წინააღმდეგობას ინგლისისა და გერმანიის ინტერესებს შორის, რის გამო საჭიროდ მიმაჩნია მოხდეს საზოგადო თანხმობის დახმარება გერმანიასთანაო.

სეული. მთავრობამ მოახდინა განკარგულება კორეაში უცხოელების ვაჭრობის მოსასპობად.

მალატა. გერმანიის მეფე-დედოფალს სურთ მალე დაბრუნდნენ შინ და ამიტომ გაემგზავრებიან გერმანიაში პირდაპირი გზით ალაზე.

პარიზი. ვექილმა ლამორიმ მიიღო პიკართან ლაპარაკის ნება. საკასაციო პალატას ჯერ კიდევ არ მოუთხოვნია სამხედრო სამინისტროსაგან საიდუმლო საბუთის ქაღალდები.

განცხადებანი

ცნობილი ფაბრიკების

როიალები

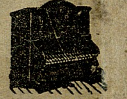

პიანინო

ფის-გარმონიები, სკრიპკები, გიტარები, ლეფიტები, კლარნეტები, ნოტები, სიმები და სხვ. და სხვ.

ყოველ ამ სამუსიკო იარაღის შეძენა შეიძლება ფასის წვრილ-წვრილად გადახდით.

—

ახალი პრეისკურანტები მუქთად იგზავნება.

—

კავკასიის ცენტრალი საწყობი სამუსიკო იარაღებისა

ბ. მ. მირიმანიანისა

Музыкальное депо

Б. М. Мириманіана

Тифлисъ, Дворцов. ул.

(54—48)

გამოვიდა და ისყიდება ქალაქის ყველა მაღაზიებში და ეკკლესიებშიაც

ცხოვრება ღირსისა

ალექსის ღვთის კაცისა

(სურათით)

მეორედ გამოცემული მორჩილის რ. ბარამიძის მიერ

ფასი ერთი შაური (10—8)